

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z FILOZOFII**

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2010

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron (zadania 1 – 16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

*Część I – 20 pkt
Część II – 30 pkt*

MFI-R1_1P-102

CZĘŚĆ I (20 punktów)**Zadanie 1. (2 pkt)**

Do każdej z poniższych tez dopasuj nazwy stanowisk, wybierając spośród:

racjonalizm, deizm, idealizm, deontologizm, konsekwencjonalizm, hedonizm, relatywizm, pragmatyzm

a) Jedynym kryterium moralnej wartości czynu jest jego skutek.

.....

b) Zjawiska są tylko kopiami wiecznych idei.

.....

c) Istnieje Bóg, pierwszy poruszyciel, obojętny na dalsze losy świata.

.....

d) Prawdziwe jest to, co sprawdza się w praktyce.

.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Wybierz trafne zakończenie zdania i wpisz je we właściwe miejsce.

a) Zgodnie z klasyczną definicją sztuka .....

.....

1) prowokuje.

2) naśladuje rzeczywistość.

3) jest odzwierciedleniem określonej teorii.

b) Zgodnie z tezą obiektywizmu estetycznego to, co piękne .....

.....

1) nie dlatego jest piękne, że się podoba, ale dlatego się podoba, że jest piękne.

2) polega na intuicyjnym, niewyraźnym, ale obiektywnym czynniku zawartym w dziele.

3) pochodzi od Boga.

Zadanie 3. (2 pkt)

Podaj znaczenie następujących terminów:

a) transcendencja – .....

.....

b) harmonia – .....

.....

c) infinityzm – .....

.....

d) egalitaryzm – .....

.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Przedstaw ontologiczny argument za istnieniem Boga.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Jak do poniższych tez odniósłby się monista, a jak dualista? Wpisz w odpowiednich miejscach tabeli „tak”, jeśli dane stanowisko aprobuje tezę.

	Teza	Monista	Dualista
A.	Jeśli Bóg istnieje, to jest immanentny wobec całej rzeczywistości.		
B.	Wszystko, co istnieje, podlega jednakowym prawom przyrody.		

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj nazwy poniższych stanowisk filozoficznych.

a) Umysł jest najlepszym instrumentem prawdziwego poznania rzeczywistości.

.....

b) Piękno jest cechą rzeczy niezależną od obserwatora.

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Nazwij dziedzinę filozofii, do której odnoszą się poniższe cytaty.

	Cytat	Dziedzina filozofii
A.	„Piąta droga wychodzi od rządów nad rzeczami. Widzimy bowiem, że niektóre byty pozbawione poznania, mianowicie ciała naturalne, działają ze względu na cel. Widać to z tego, że zawsze lub bardzo często działają w taki sam sposób, by osiągnąć to, co najlepsze. Stąd jest jasne, że osiągają cel nie z przypadku, ale z zamierzenia [...]. Istnieje zatem coś poznającego umysłowo, co prowadzi wszystkie rzeczy naturalne do celu, i to nazywamy Bogiem.”	
B.	„Nie należy chrześcijaństwa ozdabiać i przystrajać: wydało ono śmiertelną wojnę temu wyższemu typowi człowieka, wyklęło wszystkie podstawowe tego typu instynkty, wydestylowało z tych instynktów zło, samego złego, człowieka silnego jako typowo pogardy godnego, jako „wyrzutka”.	
C.	„Pięknem jest to, co będąc dobrem jest przyjemne.”	

Zadanie 8. (2 pkt)

Z którą z podanych tez (a–d) autor poniższego tekstu by się zgodził, a z którą nie? Odpowiedz, wpisując we wskazane miejsca „tak” lub „nie”.

Jest z pewnością bardzo trudno określić naturę człowieka. [...] Wszelkie wysiłki, by objąć pełnię jego istoty określeniem zadowalającym i adekwatnym, okazują się daremne. Do każdego rysu, który znajdujemy w jego istocie, można dobrać konkretne fakty, które zdają się dowodzić czegoś wręcz przeciwnego. [...] Z pewnością egoizm dominuje w większości ludzkich czynów indywidualnych, społecznych czy narodowych. Jest jednak czymś specyficznym ludzkim działać wyłącznie dla cudzego dobra czy szczęścia i w wypadkach wyjątkowych oddać swe życie dla uratowania cudzego życia, czasem nawet kogoś zupełnie obcego. [...] Lecz człowiek nie znajduje tych wartości po prostu w przyrodzie, w świecie materialnym. Musi wytworzyć realne warunki ich zaistnienia i ukazywania się w świecie.

Źródło: Roman Ingarden, *Książeczka o człowieku*, Kraków 1987, s. 21-22.

- a) Natura ludzka nie daje się zdefiniować. ....
- b) Jedynym gwarantem wartości jest Bóg. ....
- c) Przyroda czyni człowieka bezinteresownym. ....
- d) Specyfiką ludzkiej natury jest to, że człowiek tworzy kulturę. ....

Zadanie 9. (4 pkt)

„Jedynie pierwiastek boski w człowieku może być źródłem prawdziwie etycznej wspólnoty ludzkiej.” Podaj przykład filozofa, który zgodziłby się z tym twierdzeniem oraz takiego, który by się z nim nie zgodził. Odpowiedź uzasadnij, przedstawiając argumentację, jaką mógłby się posłużyć dany filozof.

Tak .....

Argumentacja: .....

.....

.....

.....

.....

Nie .....

Argumentacja: .....

.....

.....

.....

.....

CZEŚĆ II (30 punktów)

Na podstawie fragmentu tekstu Bertranda Russella *Problemy filozofii* wykonaj podane niżej polecenia.

(a) Kartezjusz [...] wynalazł metodę, którą nadal można z pożytkiem stosować – metodę systematycznego wątpienia. Postanowił, że nie uwierzy w nic, czego prawdziwości nie pojmie całkowicie jasno i wyraźnie. [...]. Stosując tę metodę, doszedł stopniowo do przekonania, że *całkowitą* pewność może osiąść jedynie co do własnego istnienia. Wyobraził sobie podstępного demona, który jego zmysłom wiecznie przedstawiał rzeczy nierealne; istnienie takiego demona było wielce nieprawdopodobne, a jednak możliwe, a zatem można też było wątpić w istnienie rzeczy postrzeganych przez zmysły.

(b) Jego własne istnienie nie mogło jednak budzić wątpliwości; gdyby on bowiem nie istniał, to żaden demon nie mógłby go zwodzić. Jeśli wątpi, to musi istnieć; jeśli czegokolwiek doświadcza, to musi istnieć. A zatem jego własne istnienie było dlań absolutnie pewne. „Myślę, więc jestem”, powiedział [...], a zdobywszy tę pewność, począł na nowo tworzyć świat wiedzy, który wcześniej swym wątpieniem zburzył. Poprzez odkrycie metody wątpienia i pokazanie, że najpewniejsze są rzeczy subiektywne, Kartezjusz w ogromnym stopniu przyczynił się do rozwoju filozofii [...].

(c) Ale argumentem Kartezjusza posługiwać się należy ostrożnie. „Myślę, więc jestem” mówi nieco więcej niż to, co jest ściśle pewne. Mogłoby się wydawać, że mamy całkowitą pewność, iż dziś jesteśmy tą samą osobą, którą byliśmy wczoraj – i to, bez wątpienia, jest w pewnym sensie prawdą. Ale do rzeczywistego „ja” dotrzeć jest równie trudno, jak do rzeczywistego stołu i nie wydaje się, aby przysługiwała mu ta absolutna, przemożna pewność, jaka przynależy poszczególnym doznaniom. Gdy patrzę na swój stół i widzę brązowy kolor, to tym, co jest z miejsca pewne, nie jest „ja widzę brązowy kolor”, ale raczej „brązowy kolor jest widziany”. To oczywiście wymaga czegoś (lub kogoś), co (lub kto) ten kolor widzi; ale samo przez się nie wymaga tej mniej czy bardziej trwałej osoby, którą określamy mianem „ja”. Jest możliwe – jeśli o bezpośrednią pewność chodzi – że owo coś widzącego brązowy kolor jest czymś zupełnie chwilowym i bynajmniej nie tym samym, co to coś, co ma jakieś inne doznanie w chwili następnej.

(d) A zatem, to naszym poszczególnym myślom i uczuciom przysługuje pierwotna pewność. Odnosi się to w równym stopniu do marzeń sennych i halucynacji, jak do normalnych postrzeżeń: kiedy śnimy lub widzimy ducha, to z pewnością doznajemy tych wrażeń, których, jak sądzimy, doznajemy, a jednak z różnych powodów twierdzi się, że żaden przedmiot fizyczny wrażeniom tym nie odpowiada. [...] Rozważyć musimy problem następujący: Czy – przyjąwszy, że nasze dane zmysłowe są pewne – mamy jakieś racje, aby uważać je za oznaki istnienia czegoś innego, co nazwać by można przedmiotem fizycznym? Czy – wyliczywszy wszystkie dane zmysłowe, które zwykle wiążemy ze stołem – powiedzieliśmy wszystko, co jest na temat stołu do powiedzenia, czy też nadal istnieje coś jeszcze – coś nie będącego daną zmysłową, coś, co trwa, gdy wychodzimy z pokoju? Zdrowy rozsądek bez wahania odpowiada, że tak. To, co można kupić i sprzedać, przesunąć i nakryć obrusem i tak dalej, nie może być jedynie zbiorem danych zmysłowych. Jeśli obrus całkowicie zakryje stół, to nie będzie on już dostarczał żadnych danych zmysłowych; a zatem, gdyby był jedynie danymi zmysłowymi, to musiałby przestać istnieć, zaś obrus wisiałby w powietrzu, spoczywając jakimś cudem w miejscu, w którym poprzednio znajdował się stół. To oczywiście brzmi absurdalnie; a jednak ten, kto chce zostać filozofem, musi oduczyć się lęku przed absurdem.

Zadanie 10. (4 pkt)

Sformułuj problem każdego akapitu przytoczonego tekstu Russella.

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....

Zadanie 11. (2 pkt)

Przedstaw dwa poglądy Kartezjusza, które rozważa Russell w przytoczonym tekście.

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....

Zadanie 12. (2 pkt)

Zrekonstruuj dwa argumenty Russella przeciw tezie Kartezjusza „myślę, więc jestem”.

- a) .....
- .....
- .....
- b) .....
- .....
- .....

Zadanie 13. (2 pkt)

Podaj krytyczne argumenty Russella przeciw tezie Kartezjusza.

- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 14. (2 pkt)

Jaki charakter ma krytyka Russella: racjonalistyczny czy empirystyczny? Uzasadnij swoją odpowiedź.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

BRUDNOPIS